

*anderen alttestamentischen Gestalten gezogen die ihr Volk auch aus dem Dunkel zur Freiheit emporgeführt hätten.*¹

In het gehele land liepen voorts ouderen maar vooral ook veel jongeren met oranje strikjes op. In Amsterdam (en, naar wij aannemen, ook elders) hingen bovendien oranje kledingstukken aan waslijnen te wapperen, men zag er oranje hoofddoeken, dassen, bloeses, jassen, tasjes en paraplu's, men kon in talrijke etalages als bij toeval oranje voorwerpen ontwaren. Ca. zeventig personen, hoofdzakelijk jeugdigen, werden in de hoofdstad gearresteerd,² de *Sicherheitspolizei* legde hun een boete op. Volgens Seyss-Inquarts *Beaufragter* Böhmecker was het alleen in de Jodenhoek stil: '*Juden waren kaum auf den Strassen. . . Die Juden sind auf's stärkste eingeschüchtert.*'³ In Enkhuizen wapperde een grote oranje vlag op het belangrijkste havenlicht, tal van bomen waren er met oranje lichten versierd en in 'een paar honderd huizen' stonden oranje boeketten voor de ramen.⁴ In Eysden was de Julianaboom versierd en liep, aldus de klacht van de plaatselijke groepsleider der NSB, 'de gehele jeugd met oranje bloemen te demonstreren.'⁵ Alle reden is er om aan te nemen dat dezelfde of overeenkomstige verschijnselen zich ook elders voordeden. Daarbij bleek in sommige plaatsen opeens een rood-wit-blauwe of oranje vlag aan een van de hoogste schoorstenen aangebracht te zijn; in Rotterdam wapperde een grote oranje vlag van de geschonden toren der St. Laurenskerk. Hier en daar ging de WA er toe over, huizen binnen te dringen waar de bewoners oranje bloemen voor de ramen geplaatst hadden, 'zij hielpen ijverig de *Grüne Polizei* Nederlandse burgers uit hun huizen te slepen naar de overvalwagens en gingen zich te buiten aan schop- en ranselpartijen in de straten.'⁶

Het scherpste incident deed zich voor in Rijnsburg bij Leiden. Hier was de Wilhelminaboom versierd en voorts stonden er boeketjes oranje bloemen, soms met de portretten van leden van de koninklijke familie er bij, voor de ramen van vele huizen. Dit alles wekte de woede van enkele geüniformeerde functionarissen van de *NSDAP* op. Dezen begonnen te eisen dat men de bloemen en portretten zou verwijderen. Er ontstond een oploop. Uitroepen

¹ '*Meldungen aus den Niederlanden*', 59 (2 sept. 1941), p. 8. Wegens het zingen van het Wilhelmus kreeg de Nederlands-Hervormde gemeente te Huizen een boete van bijna f 60 000 opgelegd. ² In het gehele land werden die dag in totaal ca. honderdvijftig personen gearresteerd. ³ '*Politischer Bericht für den Monat August 1941*' (5 sept. 1941), p. 6 (*BRK*, 60 b). ⁴ J. C. Haspels: 'Burgemeester in bezet gebied' (mei 1945), p. 6. ⁵ Rapport, 1 sept. 1941, van de groepsleider-Eysden der NSB aan de kringleider te Maastricht (*NSB*, 711). ⁶ *Vrij Nederland*, II, 3 (11 sept. 1941), p. 1.